

แบบจัดทำฐานข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

หน่วยงาน/อำเภอ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ลำดับที่

1	ชื่อโครงการ	โครงการพัฒนาที่ดินมูลนิธิชัยพัฒนา บ้านเหมือดแอ่
2	ที่ตั้งของโครงการ	ต.หนองตม อ.เมือง จ.ขอนแก่น
3	พระราชดำริของ	สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
4	สรุปพระราชดำริ	ไม่มี
5	วัตถุประสงค์ของโครงการ	1. เพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการเกษตรทฤษฎีใหม่ 2. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้แก่ราษฎรทั่วไป ในด้านการเกษตรตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่และแนวเศรษฐกิจพอเพียง
6	หน่วยงานรับผิดชอบ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
7	ประเภทของโครงการ	โครงการประเภทการเกษตร
8	สรุปลักษณะของโครงการ	เป็นโครงการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง จัดสร้างศูนย์การเรียนรู้ทางการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่โครงการมูลนิธิชัยพัฒนา ต.หนองตม อ.เมือง จ.ขอนแก่น 1. การปลูกป่าอเนกประสงค์เพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรป่าไม้ การอนุรักษ์ดินและความชื้น การปลูกไม้ประจำถิ่น 2. การเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้ประโยชน์ 3. การปลูกไม้ผล 4. การใช้ประโยชน์อื่นๆ จากทรัพยากรในพื้นที่โครงการตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดตั้งเป็นฐานการเรียนรู้ โดยให้มีการจัดสวนไม้ผลเพื่อพึ่งพาตนเอง ในการถ่ายทอดเทคโนโลยี จัดให้มีการสาธิตฝึกอบรม ให้กับคนในพื้นที่และผู้สนใจ
9	ปีงบประมาณที่เริ่มดำเนินการ	ปีงบประมาณ พ.ศ.2551
10	งบประมาณที่ได้รับในปีเริ่มต้น และแหล่งที่มาของงบประมาณในปีที่เริ่มต้น	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ได้เสนอขอและได้รับงบประมาณ จำนวน 500,000 บาท จากสำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา
11	งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปี แยกเป็นรายปีตั้งแต่ปีเริ่มต้น จนถึงปีปัจจุบันและแหล่งที่มาของงบประมาณ	
12	ผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงปัจจุบันโดยสรุป	กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ร่วมกันประชุมวางแผนเพื่อดำเนินกิจกรรมหลัก ดังนี้ 1. ปลูกป่าตามแนวพระราชดำริ ตามแนวคิด "ปลูก 3 อย่าง เพื่อประโยชน์ 4 อย่าง" คือ ปลูกป่าเพื่อให้ได้ไม้ใช้สอย ไม้ฟืน อาหาร และเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ส่วนกิจกรรมที่วางแผนเพื่อดำเนินการต่อไป ได้แก่ กิจกรรม 2. สาธิตการเลี้ยงสัตว์ โดยสัตว์ที่จะเลี้ยงมี 2 ชนิด คือ หมูและไก่ เลี้ยงโดยใช้อาหารที่สามารถหาได้ในพื้นที่ของโครงการ เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร ด้านการเลี้ยงไก่จะใช้ปลวกเป็นอาหาร โดยจะเลี้ยงปลวกไว้ในเล้าไก่ ส่วนการเลี้ยงหมูนั้น จะใช้วิธีการเลี้ยงหมูหลุม โดยขุดดินลึกประมาณ 1 เมตร ใส่แกลบและดินจนเกือบเต็มหลุม เพื่อเวลาที่หมูขับถ่ายของเสียออกมา พื้นคอกจะไม่เปียกชื้นมากนัก นอกจากนี้ยังสามารถนำมูลหมูไปใช้ประโยชน์ได้อีก อาหารที่ใช้เลี้ยงหมูในระยะแรก จะใช้อาหารสำเร็จรูปเลี้ยง หลังจากนั้นจึงใช้พืชผักเจริญเติบโตจนเก็บเกี่ยวผลผลิตได้แล้วและนำเอาเศษผักที่เหลือมาใช้ในการเลี้ยงหมูร่วมกับการใช้อาหารสำเร็จรูป เพื่อเป็นการลดต้นทุน 3. ปลูกไม้ผล/สาธิตวิธีการขยายพันธุ์พืช ไม้ผลที่ปลูกมีหลากหลายชนิด เช่น มะม่วง มะขาม ขนุน กระทอน ชมพู่มะไฟ ฝรั่ง เป็นต้น ทั้งนี้ได้ปลูกไว้เพื่อสาธิตการจัดการดูแลและบำรุงรักษาสวนไม้ผล การปลูกพืชแซมสวนไม้ผล รวมไปถึงการสาธิตการขยายพันธุ์พืช 4. โรงเรือนเพาะชำ สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเพาะชำกล้าไม้ การปักพินพันธุ์ไม้ และเป็นบริเวณที่จะสาธิตการขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีต่างๆ เช่น การตอน ตัดตา ทาบกิ่ง เสียบยอด เป็นต้น 5. สาธิตการทำเตาเผาถ่าน เพื่อใช้ในการเผาเศษกิ่งไม้ที่ได้จากการตัดแต่งกิ่งไม้ผล และกิ่งไม้ยืนต้น ถ่านที่ได้ก็จะนำมาใช้ในมูลนิธิ ส่วนน้ำส้มควันไม้จะนำไปใช้ประโยชน์ในแปลงผักต่อไป ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยขอนแก่นเริ่มเข้าไปดำเนินการในพื้นที่มูลนิธิชัยพัฒนา ต.หนองตม อ.เมือง จ.ขอนแก่น ครั้งแรกในช่วงเดือน ตุลาคม 2551

โครงการพัฒนาที่ดินมูลนิธิชัยพัฒนา

ตำบลหนองตูม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

1. ที่มาของโครงการ

โครงการฯ โดยดำเนินกิจกรรมตามหลักการและเหตุผล ดังนี้

พื้นที่ของโครงการเป็นที่ดินที่ได้รับบริจาคมาจาก คุณชาติชาย โฆษะวิสุทธิ ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองตูม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ห่างจากตัวจังหวัดขอนแก่น 18 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 42 ไร่ ผู้บริจาคมอบให้แก่มูลนิธิชัยพัฒนาเพื่อใช้เป็นพื้นที่ดำเนินงานโครงการพัฒนาที่ดินมูลนิธิชัยพัฒนา

การดำเนินงานโครงการพัฒนาที่ดินมูลนิธิชัยพัฒนา ตำบลหนองตูม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีนโยบายต้องการให้พื้นที่ของโครงการมีส่วนราชการ และสถานศึกษาเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเน้นกิจกรรมเป็น “ศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตร” เพื่อการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีสำนักโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มหาวิทยาลัยขอนแก่นทำหน้าที่ประสานงานให้ส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้โครงการดำเนินตามวัตถุประสงค์

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5 จังหวัดขอนแก่น เข้าร่วมดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ เช่น การปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดการชะล้างพังทลายของดินซึ่งเป็นการอนุรักษ์ดินและน้ำ การสาธิตการทำ / การใช้ปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์น้ำเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน และเพิ่มผลผลิตพืชซึ่งเป็นการรักษาสภาพความสมดุลทางธรรมชาติ คืนความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน แหล่งน้ำและสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นการลดความเสี่ยง ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ให้เกษตรกรในพื้นที่ ตลอดจนเป็นพื้นที่ศึกษาคุณงานและถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินให้แก่และผู้ที่สนใจทั่วไป

2. วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ทางการพัฒนาที่ดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน การใช้ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องตามพระราชดำริเกษตรแบบพอเพียง

3. สถานที่ดำเนินการ

บ้านเหมือดแอ่ ตำบลหนองตูม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

4. พื้นที่ดำเนินการ

ประมาณ 10 ไร่

5. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5 กรมพัฒนาที่ดิน

6. ระยะเวลาดำเนินการ

1 ตุลาคม 2551 - 30 กันยายน 2552

แผนการดำเนินงานพัฒนาที่ดินมูลนิธิชัยพัฒนา

1. กิจกรรมอนุรักษ์ดินและน้ำ

ระยะเวลา ต.ค.51 - ธ.ค.51

รายละเอียด	เป้าหมาย
1.1 ปลูกหญ้าแฝกป้องกันการพังทลายหน้าดินบริเวณพื้นที่งอกใหม่ ระยะทาง 600 เมตร ระยะปลูก 5 เซนติเมตร ปลูกจำนวน 3 แถว จำนวนกล้าทั้งหมด 36,000 กล้า	36,000 กล้า
1.2 ปลูกแฝกป้องกันการพังทลายของหน้าดินบริเวณ 2 ซ้ำทางรอบ โครงการ ระยะทาง 12 กิโลเมตร ระยะปลูก 5 เซนติเมตร ปลูกจำนวน 2 แถว จำนวนกล้าทั้งหมด 240,000 กล้า	240,000 กล้า
1.3 ปลูกแฝกบริเวณรอบเนินดินข้างฮวงซุ้ย ระยะทาง 1 กิโลเมตร ระยะปลูก 5 เซนติเมตร ปลูกจำนวน 3 แถว จำนวนกล้าทั้งหมด 60,000 กล้า	60,000 กล้า
1.4 ปลูกแฝกให้ความชุ่มชื้นและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน บริเวณพื้นที่ไม้ผล ปลูกแบบวงกลม จำนวนกล้าทั้งหมด 160 กล้าต่อ ไม้ผล 1 ต้น จำนวนไม้ผล 400 ต้น ใช้แฝก 64,000 กล้า	64,000 กล้า
รวม	400,000 กล้า

หมายเหตุ เป็นงบประมาณสนับสนุนจากกรมพัฒนาที่ดิน

2. กิจกรรมปรับปรุงบำรุงดิน

ระยะเวลา ม.ค.52 - ก.ย.52

รายละเอียด	เป้าหมาย
<p>2.1 สาธิตวิธีการทำปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยชีวภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ (2,500 ลิตร) <ul style="list-style-type: none"> - ถังขนาด 500 ลิตร จำนวน 5 ถัง (2,400 บาท/ถัง) - ขวดขนาด 50 cc. จำนวน 5,000 ขวด (2 บาท/ขวด) - กากน้ำตาล 500 ลิตร (10 บาท/ลิตร) - หอยเชอร์รี่ 400 กิโลกรัม (3 บาท/กก.) • ปุ๋ยหมัก <ul style="list-style-type: none"> - Filter cake จำนวน 4 ตัน (1,000 บาท/ตัน) - ปุ๋ยยูเรีย จำนวน 1 กระสอบ - ปุ๋ยคอก จำนวน 1 ตัน (1,500 บาท/ตัน) - กระสอบสำหรับบรรจุปุ๋ยหมัก จำนวน 500 ใบ (10 บาท/ใบ) 	<p>5,000 ขวด</p> <p>5 ตัน</p>
<p>2.2 สาธิตการปลูกพืชปุ๋ยสด (ถั่วพรี) ในพื้นที่ปศุสัตว์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ค่าเมล็ดพันธุ์ถั่วพรี 16 กิโลกรัม (26 บาท/กก.) - ค่าไถ 2 ครั้ง (800 บาท/ครั้ง) - ค่าปลูก 5 แร่ง (200 บาท/1 แร่ง) - ค่าเก็บเกี่ยว 4 แร่ง (200 บาท/1 แร่ง) 	<p>2 ไร่</p>
<p style="text-align: center;">รวม</p>	

3. กิจกรรมถ่ายทอด/ขยายผล

ระยะเวลา ต.ค.51 - ก.ย.52

รายละเอียด	เป้าหมาย
<p>3.1 ศูนย์เรียนรู้การอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปรับปรุงบำรุงดิน ภายในศูนย์ประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศาลาปฎิบัติ และจุดเรียนรู้ <ul style="list-style-type: none"> - ศาลาการทำน้ำส้มควันไม้ - แปลงผักปลอดสารพิษ • ซุ้มผัก (ถั่วพู ถั่วแขก บวบ มะระ น้ำเต้า) <ul style="list-style-type: none"> • แปลงผัก (ผักบุ้ง กวางตุ้ง คะน้า ผักชีฝรั่ง ผักชีลาว ผักแพรว สารเพนั้ ชะพลู ผักปรัง) - แปลงพริก (พริกคละชนิดและสี + มะเขือคละชนิด และสี) - แปลงข้าวโพด - แปลงไม้ดอก (ดาวเรืองคละสี)/แปลงขยายพันธุ์ หญ้าแฝก - แปลงสมุนไพร (โหระพา กะเพรา แมงลัก ชিং ข่า ตะไคร้ หนอนตายอยาก กลอย จี่เหล็ก สะเดา) - ค่าติดตั้งระบบน้ำในแปลงทั้งหมด (8,000/ไร่) - ค่าจ้างลูกจ้างประจำดูแลแปลงทั้งหมด (5,000 บาท/คน/เดือน) จ้าง 2 คน 12 เดือน 	<p>8 ไร่</p> <p>1 ไร่</p> <p>40 เมตร</p> <p>0.5 ไร่</p> <p>1 ไร่</p> <p>2 ไร่</p> <p>2 ไร่</p> <p>1.5 ไร่</p>
<p>3.2 การจัดฝึกอบรม</p> <p>อบรมให้ความรู้กับเกษตรกรผู้นำในพื้นที่ จัดอบรม 2 รุ่น รุ่นละ 30 คน อบรม 2 วันต่อ 1 รุ่น ค่าใช้จ่ายดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ค่าอาหาร 100 บาท/คน/วัน - ค่าอาหารว่าง 60 บาท/คน/วัน - ค่ารถไป-กลับ 50 บาท/คน/วัน - ค่าวัสดุในการฝึกอบรม (กระเป๋า ปากกา เอกสาร ประกอบการฝึกอบรม วัสดุสาธิต) 	<p>60 คน</p>
<p>รวม</p>	

4. ประเมินตัวชี้วัดด้านการพัฒนาที่ดิน

ระยะเวลา ต.ค.51 - ก.ย.52

รายละเอียด	เป้าหมาย
<p>4.1 แปลงแฝก</p> <p>ประเมินความอุดมสมบูรณ์ของดิน 2 ด้าน</p> <p>4.1.1 ด้านกายภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - bulk density - texture - Hydraulic conductivity <p>4.1.2 ด้านเคมี (OM N P K และ pH)</p> <p>4.1.3 ด้านชีวเคมี</p> <p>4.2 แปลงพืชปุ๋ยสด</p> <p>ประเมินความอุดมสมบูรณ์ของดิน 2 ด้าน</p> <p>4.2.1 ด้านกายภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - bulk density - texture - Hydraulic conductivity <p>4.2.2 ด้านเคมี (OM N P K และ pH)</p> <p>4.2.3 ด้านชีวเคมี</p> <p>หมายเหตุ เก็บข้อมูล 3 ครั้ง คือ ก่อนปลูก 6 เดือน และ 1 ปี</p>	

หมายเหตุ งบประมาณในกิจกรรมอนุรักษ์ดินและน้ำ ได้รับจัดสรรจากกรมพัฒนาที่ดินทั้งหมด จำนวน 400,000 กล้า

แบบจัดทำฐานข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สถานีพัฒนาที่ดินขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ลำดับที่		
1	ชื่อโครงการ	โครงการพัฒนาที่ดินมูลนิธิชัยพัฒนา ตำบลหนองคูม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2	ที่ตั้งของโครงการ	บ้านเหมือดแอ่ หมู่ที่ 7 ตำบลหนองคูม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
3	พระราชดำริของ	สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
4	สรุปพระราชดำริ	สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีมีพระราชดำรัส เพื่อจัดตั้งเป็นโครงการพัฒนาที่ดินมูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อใช้เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้แก่ราษฎรทั่วไปในด้านการเกษตรตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่และแนวเศรษฐกิจพอเพียง
5	วัตถุประสงค์ของโครงการ	เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ทางการพัฒนาที่ดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน การใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องตามพระราชดำริเกษตรแบบพอเพียง
6	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5 กรมพัฒนาที่ดิน
7	ประเภทของโครงการ	การเกษตร
8	สรุปลักษณะของโครงการ	เพื่อผลิตพืชและเป็นศูนย์เรียนรู้ทางการพัฒนาที่ดิน
9	ปีงบประมาณเริ่มดำเนินการ	ปีงบประมาณ 2551
10	งบประมาณที่ได้รับในปีเริ่มต้น และแหล่งที่มาของงบประมาณที่ได้รับในปีเริ่มต้น	ปีงบประมาณ 2551 งบ 292,000.- บาท จากกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ งบ 1,167,684.- บาท จากมูลนิธิชัยพัฒนา
11	งบประมาณที่ได้รับแต่ละปีแยกเป็นรายปีตั้งแต่ปีเริ่มต้นจนถึงปัจจุบันและแหล่งที่มาของงบประมาณ	ปีงบประมาณ 2551 งบ 292,000.- บาท จากกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ งบ 1,167,684.- บาท จากมูลนิธิชัยพัฒนา ปีงบประมาณ 2552 อยู่ระหว่างการจัดสรรงบประมาณ
12	ผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน	1.ดำเนินการสำรวจสภาพพื้นที่ก่อนดำเนินการ 2.ดำเนินการปรับปรุงสภาพถนน และพื้นที่บริเวณโดยรอบโครงการฯ 3.สำรวจรางวัลทำแผนที่สภาพภูมิประเทศปัจจุบัน พร้อมทั้งแบ่งแยกขอบเขตรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน 4. ดำเนินการปลูกหญ้าแฝก พืชผัก และไม้ดอก